

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus LI. De Promissione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

bes relaxationem perere ab Episcopo creditoris, quia Actor debet sequi forum Rei, nisi Reus se spontè subjiciat Episcopo jurantis, vel extra suam Diocesin contraxerit, tunc enim cognitio causæ spectabit ad Episcopum loci, in quo contractus celebratus est. *Suar. num. 10. Sanch. num. 35. Gonz. in c. 1. de jurej. n. 14. Pirh. num. 156.*

3. Judex sæcularis non quidem directè, sed indirectè poterit relaxare juramentum non confirmatorium, illud remittendo nomine sui subditi id injustè renuentis, vel annullando omnem acceptionem rei juratò promissæ; si enim ipse promissarius juramentum in sui favorem factum remittere possit & debeat, cur non ipso renuente ejus superior. *Hann. num. 905. Gonz. n. 12. Zoes. de jurej. n. 80. Pirh. n. 159.* Ex his per se patet Resolutio Casûs.

C A S U S L I.

De Promissione.

DONATUS multa promittit, sed non implet, 1. Quia promissit semi-deliberatè, ex motu levi sed juratò, 2. Sub sola fidelitate, vel sub dubio, 3. Ad rem ex parte illicitam vel impossibilem, 4. Aut juravit non revocare testamentum, ibid. Quia promissarius non acceptavit, vel absens acceptionem non intimavit, aut ejus nomine acceptavit alter. 5. Vel antequam promissio absentis intimaretur, est revocata. 6. Vel mortuus est promittens, aut promissarius. 7. Quia status est mutatus, & ipse indiget re promissâ, & promissarius eum graviter offendit. 8. Quia res promissa perit, vel

vel fuit aliena. 9. Aut pluribus promissa. ibid.
Resolutio constabit ex seqq.

1. QUÆR. I. Quid sit Promissio? R. Est deli-
berata, spontanea & gratuita obligatio fidei
erga alterum ad aliquid præstandum, exterius
manifestata & ab altero acceptata: est commu-
nis:

Dicitur 1. Deliberata, deliberatione sufficien-
te ad mortale peccatum, quia semi-plena deli-
beratio non sufficit ad imponendam sibi obligatio-
nem gravem, imò nec levem. *Molin. Sanch.
Dicast. l. 2. t. 4. d. 1. num. 11.* Ratio est; quia
homo semi-deliberatus non agit modo humano,
sed ut semi-homo.

Dicitur 2. Spontanea, nam promissio fraude,
vel metu injusto etiam levi extorta ab eo, qui frau-
dem vel metum passus est, pro libitu rescindi po-
test, nisi sit juramento firmata. *S. Th. q. 86. a. 7.
ad 3. Sylv. q. 66. a. 2.*

Dicitur 3. Gratuita, ut distinguatur à con-
tractibus onerosis.

Dicitur 4. Obligatio non formaliter, sed cau-
saliter, quatenus est signum practicum exercitè
declaratis voluntatem se obligandi, quo distin-
guitur à nudo proposito, quo quis significat in-
tentionem aliquid faciendi absque omni obliga-
tione.

2. *Dicitur 5. Obligatio fidei*, quo indicatur, quòd
promissio nuda probabilius obliget ex sola fide-
litate sub veniali. *S. Tho. 2. 2. q. 88. a. 3. ad 1.
Bann. Cajet. Sotus, Molin. Gorm. de just. num. 648.
Dian. p. 2. t. 17. Joann. à S. Cruce, Joann. à S.
Th. 1. 2. q. 88. d. 29. a. 9. Salmant. hic num. 82.
Onnate n. 92. Dixi, promissio nuda; nam si ve-
stiatur juramento, chyrographo, adhibitione*

Nota-

Notarii vel testium, tunc juxta omnes obligat ex justitia & sub peccato gravi, secundum quantitatem materiae, paritque actionem in judicio. *Ratio est*; quia si promissio non vestiatur, manet sub nudo debito morali fidelitatis, sola autem fidelitas obligat tantum sub veniali ad conformanda facta promissis, sicut veracitas per se tantum obligat sub veniali ad dicta conformanda menti. Potest autem promittens etiam absque memoratis solemnitatibus se obligare ex justitia & sub mortali, si velit & alter acceptet, quia potest rem suam alteri donare, ergo & dare jus ad illam; requiritur tamen major materia ad mortale injustitiae ex liberali promissione, quam ex furto, quia Dominus censetur magis invitus, ut sibi res sua auferatur, quam ut ei non detur res liberaliter promissa, idemque *Lopez in 2. p. c. 30. Regin. hic num. 84. Sanch. l. 1. de matr. d. 5. num. 24. Onnate num. 159.* requirunt materiam quadruplo majorem. Sed quid si promissor dubitet aut non cogitavit (ut promiscue fit) an se voluerit obligare ex sola fidelitate aut ex justitia, an sub veniali aut sub mortali? *Responsum cum Molin. Lugo, Sporer t. 6. c. 2. num. 69.* tunc solum obligari sub veniali, etiamsi materia promissa in se sit gravis. *Ratio est*, quia homines, quando aliquid promittunt liberaliter abstrahendo vel non determinando, an sub obligatione gravi vel levi, non intendunt nec censeri possunt se velle obligare, nisi ad id, quod requirit natura promissionis liberalis, sed haec non requirit nisi obligationem levem ex sola virtute fidelitatis, ut supra dictum est, ergo: & certe ita habet communis opinio, nam impudens haberetur, qui eo rigore exigeret liberale promissum,

missum ; quo exigit debitum justitiæ ; ex quo meritò colligunt DD. cit. in promissionibus merè liberalibus ut plurimum deesse animum se graviter aut ex justitia obligandi.

3. *Dicitur 6. Ad præstandum aliquid*, scilicet licitum & possibile; nam ad illicitum & impossibile nulla potest esse obligatio; si res promissa ex parte est licita, ex parte illicita, est obligatio ad partem licitam juxtà *Reg. Juris 37. Utile per inutile vitiari non debet*; hinc invalidæ sunt promissiones, quæ præbent occasionem absolutè aut liberiùs peccandi, ut si volenti malè agere promittam, eum non monere, non accusare; si promittam Beneficium Ecclesiasticum nondum vacans *c. ex tenore 13. de concess. præb.* si adulter adulteræ vivente conjuge promittat Matrimonium *c. si quis 8. de eo, qui ducit*; quia in his datur occasio optandi vel machinandi mortem. Item jure positivo nullæ sunt promissiones, quæ tollunt facultatem de rebus suis liberè disponendi mortis causâ, ut promissio de faciendo testamento in alicujus favorem, vel de non revocando factum.

Dicitur 7. Exteriùs manifestata; nam licèt sola interna voluntas se obligandi sufficiat ad votum, eò quòd votum fiat Deo cordium Inspectori, non tamen ad contractum; hic enim debet fieri modo humano, id est sensibili, seu perceptibili ab homine. *L. 1. ff. de V. O. D. Th. hic q. 88. a. 1.*

Dicitur 8. Acceptata; nam quamdiu promissio acceptata non est, nullam inducit obligationem, sed revocari potest. *L. de pollic. L. absentis ff. de donat.* idque tenet, etiamsi sit juramento firmata, quia juramentum sequitur naturam

con.

contractus. *Sot. Palao d. 2. num. 6. Salmant. num. 70. Lug. d. 23. num. 50.* Ratio est; quia omne pactum essentialiter constat mutuo duorum vel plurium consensu, & in omni promissione includitur: *si alter acceptet*; quandoque tamen ipsum jus acceptat pro homine, ut si promissiones fiant Reip. vel civitati. *L. 1. 3. 4. ff. de pollicit.* vel etiam, ut plures volunt, Ecclesiis & locis piis &c. Promissio presentis facta regulariter acceptari debet in continenti vel quasi continenti *L. 137. de V. O.* quia tunc non potest prudenter censei promissor dici velle suspendere suum consensum, si tamen materia sit favorabilis, ipsa taciturnitas reputabitur pro consensu juxta *Reg. J. qui tacet, consentire videtur*: secus si materia non sit favorabilis. De cætero etiam Pater pro filio, Dominus pro servo, Religiosus pro Monasterio, Uxor pro Marito, aut e contra, item omnis, qui alterius curam gerit, aut ex promissione interesse habet, eam acceptare potest.

QUÆR. II. Quid circa promissionem factam absenti? *R. seqq. 1.* Promissio (idem est de donatione) absenti facta per Nuntium vel per literas ad promissarium directas non valet, si coram alio quàm Nuntio acceptetur, quia hic & non alius ad acceptandum est deputatus. *Sanch. d. 7. num. 35. Dicast. num. 155.* Valet tamen coram Nuntio facta, etiamsi promittenti non intimetur *Lug. n. 74.*

2. Promissio vel donatio facta absenti, antequam ad eum pervenerit & acceptata fuerit, revocari potest; si revocatio non innotescat Nuntio, & hic purè in mandatis habeat promissionem,

N n

nem,

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

nem vel donationem factam intimare, adhuc valet revocatio, nec promissio validè acceptari potest, quia voluntas Domini, quam defert Nuntius, nequidem virtualiter existit; si verò Nuntius sit simul Procurator vel Commissarius, cui committitur promissio nomine Principalis facienda & revocatio commissionis nec Commissario, nec donatario innotescat, donatio acceptari poterit, quia de jure acta puri mandatarii revocato mandato etsi incognito statim sunt invalida, acta verò per Procuratorem, antequam de revocatione constet, valida sunt. *L. si mandassem. L. si inter causas ff. mandati L. verò ff. de sol. Gomez. Mol. Sanch. l. 1. de Matr. d. 6. num. 9.*

3. Si promissio vel donatio erat facienda per Procuratorem, & promittens moriatur, Procurator verò ignorans pergat promissionem vel donationem facere, promissio & donatio est nulla, quia mandatum gratiæ faciendæ regulariter expirat mortè mandantis. *L. 26. ff. & L. 15. C. mandati*: Excipe nisi mandatum sit ad causas pias, quia in harum præjudicium Leges civiles nihil disponunt, & prudenter præsumitur, quòd promittens voluerit hanc suam voluntatem etiam post mortem manere, cum maximè sit profutura animæ. *Covarr. 1. Var. c. 14. Molin. Sa, La Croix l. 3. p. 2. num. 788.* Si Nuntius sit missus, non ut faciat, sed ut purè indicet promissionem factam, & promittens interim moriatur, adhuc acceptari poterit. *Ratio* est; quòd promissio vel donatio jam facta & non revocata, sed litteris vel Nuntio insinuata, sit gratia, gratia autem facta non extinguitur morte concedentis, *Suar. Clarus, Sanch. n. 35.*

An econtrà promissario ante acceptationem mortuo, ejus hæredes promissionem acceptare possint, incertum est, negat cum *Less. Haun. La Croix num. 787.* quia voluntas promittentis ferrebat in personam promissarii in se, quæ amplius non existit. Si tamen ex circumstantiis pateat, quòd promissio non solum in gratiam ipsius, sed simul in favorem familiæ, uxoris vel prolium facta sit, ab his omninò acceptari poterit.

QUÆR. III. Quot modis cesset obligatio 7. promissionis acceptatæ? R. Cessat 1. Ex partium consensu. 2. Si materia promissa facta est impossibilis vel illicita, ut sup. dictum est. 3. Si promissarius tuus non steterit promisso tibi facto, hæc enim videtur fuisse voluntas promittentis, ut frangenti fidem fides frangatur eidem. *Sa. Regin. Rebell. Onmate num. 185.* 4. Si promissisti amico, qui factus est inimicus, *Garc. Sylv. Mol. d. 272.* 5. Si promissor ob inopinam paupertatem ipsemet re promissâ indigeat, meritò tamen dicit *Less. Molin. l. c.* paupertatem non excusare absolutè, sed tantùm suspendere obligationem usque ad meliorem fortunam. 6. Et generaliter, si res non mansit in eodem statu, ita ut ante traditionem rei promissæ grave & novum tibi immineat incommodum, quod si tempore promissionis cognitum fuisset, cerrò non promississes. *S. Th. q. 110. a. 3 ad 5.* quia non censeris te cum tali incommodo gratis obligare voluisse, & gratuita promissio censetur facta sub conditione, nisi status antè traditionem notabiliter mutetur, quare hæc doctrina etiam locum habet in promissione jurata. *Aub. cit. Dicast. num. 125.* In dubio, an status sit notabiliter

biliter mutatus, est obligatio implendi promissum, quia promissio est in possessione, certò enim obligavit, & dubitatur, an obligatio per mutationem statùs cesset.

8. 7. Si res promissa in individuo absque culpa promittentis perierit, ad nihil tenetur promittens; si res promissa sit indeterminata, v. g. ex decem equis unum promissisti Cajo, si pereant omnes, aut pereat equus à Cajo electus, liber es; si pereat unus vel alter, debes Cajo dare unum ex residuis; idem est, si promissisti equum indeterminatè, & tradas alienum, debes substituere alium, secus, si promissisti hunc determinatè, qui postea probatur alienus. *Molin. to. 2. d. 262. Spor. tr. 6. in Decal. c. 2. num. 74.*
9. 8. Si eandem numero rem promissisti pluribus, debetur primo, etiamsi secunda promissio fuerit jurata; quia secunda promissio, uti & juramentum sunt de re illicita & alteri saltem ex fidelitate debita, & quamvis primus cedat juri suo, non ideo reconvalescit secunda promissio, quia *tractu temporis non firmatur, quod ab initio non subsistit.* R. J. in 6. nisi secunda promissio facta esset sub conditione? si primus cedat juri suo: ita contra *Covar. & alios Turrian. Lug. n. 107. Sanch. n. 6. Spor. 77.*

Si dicas; Valet Matrimonium contra fidem priorum sponsalium, ergo & promissio contra fidem prioris. R. N. C. Secunda promissio habet pro objecto traditionem rei alteri promissæ, ideoque est nulla utpotè de objecto illicito, Matrimonium veidò non habet pro objecto traditionem corporum, sed est ipsa traditio, & per consequens, quamvis Matrimonium contra fidem priorum sponsalium sit illicitum, non tamen est

de

de objecto illicito, ut si contra votum emam gladium, ipsa quidem emptio est illicita, non tamen de objecto illicito, ideoque valida.

CASUS LII.

De Donatione.

ERICUS varias facit donationes, sed ex post revocat 1. Quia res donata est duobus, vel dubitat, an facta sit inter vivos, vel causa mortis. 2. Quia rem dedit uxori, qua invitata ex post vendidit. 3. Aut dedit filio causa studiorum, ob nuptias vel sacros Ordines. 4. Quia dedit omnia bona, vel saltem ultra 500. solidos, etsi jurato $\text{\textcircled{E}}$ ad causas pias. 5. Quia donatarius eum infamavit, alimenta indigenti non praeiuit, vel aliter fuit ingratus, etsi id probare non possit. 6. Ideoque vult, ut post mortem suam heres donata repetat. 7. Item post donationem remuneratorem Ecclesiae facta nata est proles. 8. Aut donatio fuit inofficiosa, sed jurata. 9. Resolutio constabit ex seqq.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit Donatio? i.

R. I. Donatio est gratuita domini translatio. Dicitur gratuita, quia fit liberaliter absque obligatione non tantum iustitiae; sed & gratitudinis, ideoque donatio antidotalis seu remuneratoria, quae fit ex gratitudine ratione beneficii vel obsequii praestiti, non est donatio plane gratuita & strictè dicta, & in odiosis non venit nomine donationis. *Purb l. 3. decret. tit. 24. num. 1. & ibid. Reiffenst. num. 3.* Utraque donatio tam gratuita, quam antidotalis debet esse acceptata, nec non libera à metu & dolo, aliàs erit rescindibilis juxta dicta de promiss. Casu præc. Distinguitur